

De drie GODDELIJKE deugden



Tijdschrift van de heemkundekring
NICOLAUS POPPELIUS
van Ravels, Weelde en Poppel



Vijfde jaargang - Verschijnt driemaandelijks

HEEMKUNDEKRING NICOLAUS POPPELIUS

Postadres en Museum: Torenstraat 12, 2381 Weelde

Rekeningnummer: 733-3522204-67

Abonnement tijdschrift + Lidgeld Heemkundekring: 600 frank

BESTUUR:

Voorzitter: Laurent Woestenburger, Beatrijs van Nazarethlaan 2, 2382 Poppel	656993
Secretaris: Ria Verheyen, Welvaartstraat 14, 2300 Turnhout	421839
Penningmeester: Agnes Luyten, Berkenlaan 91, 2380 Ravels	658346
Leden: Jos Nooyens, Overbroek 15B, 2382 Poppel	658636
Frans Slegers, Steenweg op Weelde 60, 2382 Poppel	655751
Peter Van Baelen, Weeldestraat 35, 2381 Weelde	655161
Leo van den Berk, Mierdsedijk 111, 2382 Poppel	656954
Adriaan Van Gils, Klein Ravels 109, 2380 Ravels	655258
Marc Van Gorp, Grote Baan 97, 2380 Ravels	656905
Marc Vermeeren, De Meerkens 10, 2382 Poppel	658838
Magda Vloemans, Turnhoutseweg 2, 2381 Weelde	655156

REDACTIELEDEN:

Bert Bogaert, Tulderheyde 25, 2382 Poppel
Louis Schats, Zandoerleseweg 5, 5511 AA Knegsel (Nederland)
Frans Slegers, Steenweg op Weelde 60, 2382 Poppel
Jos Nooyens, Overbroek 15B, 2382 Poppel
Walther van Hulten, Aarledijk 34, 2382 Poppel
Marc Vermeeren, De Meerkens 10, 2382 Poppel
Laurent Woestenburger, Beatrijs van Nazarethlaan 2, 2382 Poppel

VORMGEVING EN REDACTIEADRES:

Marc Vermeeren, De Meerkens 10, 2382 Poppel
marc.vermeeren@skynet.be
<http://users.skynet.be/Ravels-Weelde-Poppel>

VOORRADIGE PUBLICATIES:

Jaargang 1 t/m 4 "De Drie Goddelijke Deugden": 600 frank/Jaargang
De Drie van het Noorden: 200 frank
Verjaardagskalender: 250 frank

De Drie Goddelijke Deugden. Tijdschrift van de heemkundekring Nicolaus Poppelius.

Jaargang 5, nr.20, juni 2001

Inhoudsopgave

1. Rijmen en dichten door en op mensen(2)	blz.97
2. De molen van Weelde	blz.104
3. Twee grootvaders, twee oorlogsverledens	blz.107
4. De Weldse toal(1)	blz.113
5. Ter herinnering aan pastoor Voordeckers	blz.115
6. Over Frans Van Rompaey	blz.117
7. Grappen op 1 April	blz.118
8. Het geslacht 'Van Beurden'(1)	blz.120
9. Ravels, Weelde en Poppel "Toen en nu"	blz.126

Rijmen en dichten door en op mensen(2)

Door Laurent Woestenburg

Zegswijzen

In onze dorpen krioelde het van de spreuken, gezegden, volksuitspraken en diverse andere soorten zegswijzen. Sommige ervan waren in versjesvorm geformuleerd, want onze mensen rijmde graag. Men gebruikte er vaak om bepaalde toestanden mee te kenschetsen of te camoufleren. Andere moesten dienen om verhaaltjes over mensen op te vullen of op te fleuren. Nog andere bevatten de nodige dosis wijsheid, waartegen de toehoorder maar weinig kon inbrengen. Kortom, onze voorouders waren bijzonder handig in het gebruik van hun taal. En het klonk vooral goed in het dialect.

In sommige zegswijzen werden de namen van dorpsgenoten vernoemd. Maar daarvan ging, behalve in de wat schampere, de originele binding met de persoon in kwestie wel verloren. Men gebruikte ze immers in de gesprekken om bepaalde uitspraken, ideeën of gevoelens kracht bij te zetten. Wij moeten echter wel opmerken dat sommige toch nog een wat onheuse beoordeling van een dorpsgenoot bevatten.

Weelde

Enkele uitspraken die met de dood te maken hebben

- Wie niej stêlt of niej èèreft (erft),
mut werken tot ie stèèreft (sterft).
- Den hoan zéjt in 't Latèèn:
" 'k Wil deur nen vos niej gevangen zèèn."
- Op den dèèjek is 't altij slèèjek,
Omdèt er gennen sténweg léj.
- Dan gooien ze allang méj m'n knoken onder den notenboeëm. (Dan ben ik allang dood. Er stond namelijk een notenboom naast het kerkhof.)
- On 'n deutshèm stoan gén zakken. (Als men sterft, neemt men niets mee in het graf)
- En de méjster, die is ziek,
hij héeget reumatiek
van achteren on z'n kriek.

Opgetekend bij Mon Swaan en Frans Bastijns.

Poppel

Reacties op situaties

Allerlei zegswijzen deden de ronde. Daaronder vele die betrekking hebben op een gemoeds-gesteltenis of een reactie op een gebeurtenis. Ze zijn ontstaan in de volksmond, maar bevatten geen namen van mensen. We hebben ze opgetekend op 23 oktober 1955 uit de mond van mevrouw Bosmans.

Ongeloof

- Ge zult me nog wèèsmoaken dè God Hein hét
en op 'Tulder stoaj te turven.

Ontevredenheid

- Méj Poasen nog een joar,
méj Sint Juttemis,
as de blaaw kalfkes birzen(hevig rondspringen).
- Dè mutte mèr afwoachte
Gelèk 'et mènneke méj z'n speurrie(spurrie)
En heij hoa er gén gezoajd.

Tevredenheid

- 't Is hier beter as in nen eksternêjst.

Gezondheid

- Hoe iejstermêj?
Gezond moager is bêjter as vet ziek.
- Zédde muug?
Nêje, leuj as de vette-ossen.
- Hik, spik, sprouw,
ik gééj den hik an jou,
ik geef den hik an dieje man
diej 'em bêjter verdroagen kan.
- Haawt oew haanden en oew voeten wèèrem,
vul mēj moate oewen dêrem,
haawt oewen mond en peurtje open
en loat den dokter nar de kloeëten loeëpen.
- 't Is beter zat as zot,
want zat zèn goj mēj 't sloopen over
en zot zèn niej.
- As ge wilt kakken
en 't wil niej zakken,
dan mutte gēj drukken.
Dan zal't wel lukken.
Mēj oew ellebogen op oew kniej
kunde gēj kakken veur nen dag of drij.

Mensen typeren

- Veul geproat,
wèèneg doad,
veul kak,
wèèneg geld op zak!
- Dieje krèègt taanden op z'n achterste,
pas op dèt ie z'n hēm niej scheurt.
(Dit zei men als iemand lastig was.)
- Héj stoaj hoeëg en droeëg, (hoog en droog)
de mol zal 'em doar niej in z'n gat vruuten.
- Filomientje, mientje, mientje,
mēj oew klepmesjientje, sjientje,

zèj verzichtig, (voorzichtig)
't is gewichtig.

Levensgenot

- Ik wou dèt alle doagen zondag was
en kermis in de wéejk,
dèt éjten en drinken m'n aambacht was.
Ik werkte dan gén stééjk.

Levenswijsheid

- Ge mut oew eigen niej veur iejen gat loaten vangen as er twieje zèn.
(Betekent: uw plan trekken)

Levensgewoonte

- Ik gééf de léjste man de zak op. (Ik ga laat slapen.)

Leeftijd en dood

- Hoe oud zèdde?
Zoew oud as m'n haanden,
mèr niej as m'n taanden,
m'n neus en m'n oren
zèn soamen geboren.
- Ze zitten nog niej on mene kèès.(kaas)
- De hoefèèzers loat ik er nog niej aftrekken.

Veelbetekende zegswijzen

- Onze Voader
viel in 't woater.
Sinte-Sтивен
viel er neven,
Sint-Job
viel erop
en Sint-Pieter méj z'n schuit
halde z'er gelèèjek uit.(gelijk=allemaal)
- Bliejek, blaaw, bottermelk,
bid voor ons.
Hier en daor nen brok erin,
ontferm u over ons.
- Iemand zegt: " 't Is zonde!"
Een andere antwoordt:

"Boter on oew achterste smèèren
en druueg broeët éjten,
dès zonde."

- Na de maaltijd:
Alles is op, dès ieërljik,
mèr 't stoaj koal.
- Als iemand vervelend praat :
Zoagen, zoagen al op een plaank,
drie doagen lang, zoew lang, zoew lang.
- Ge zoudt 'r hoeres van krèègen,
zeuven ellen lang.
- "Liefde is bleint", zéj den boer
en ie kuste z'n kalf deur een dorenhag.
- Tun de péèen woaren spek,
moes ik haawen m'nen bek,
mèr naaw de kat is nen hoas,
gèèfj ik den koekoek oan m'nen boas.
- "Merci" en "Dank u"?
Die hemmen zich opgehangen.

Volksversjes

Weelde

Onderstaande versjes zijn opgetekend door wijlen Edmond Swaan.

Peer Van Beek
Liet een scheet
Achter 't Rovers kapelleke.
Hij stiet zijnen teen,
Liet er nog één
En 't klonk gelijk een belleke.

Uit de Weeldse volksmond

De Wèldse bokken
komen geslokken
over den Boalsen dééjek (dijk)
méj een stuk spek in d'r kwèèjek (kweek=mond).
Ze eten niks dan pèddegedrèk (kikkerdril).
Pèddegedrèk is goeie kost,
Ze lèèjen niks dan honger en dorst.

Boerenversjes

Karrenwielen,
ronde dommen (naven),
beuken speeken (spaken),
paardje dju.

Ikke en den dikke
gingen soamen koren pikken.
't Koren was niej rëëp,
tun kropen we in een mollenpëëp.

En met Nieuwjaar

Ons kat die heeft haar gat verbrand
van achteren aan haar poortje.
Moeder, geef een oordje,
vader, geef een duit,
dan gooien w'ons kat door 't venster uit.

Bij de inhaling van pastoor Beerten

Het eerste is een lelijk dier, (eerste lid van de naam: Beer)
het tweede smelt heel licht in 't vier, (tweede lid: ten + vuur)
het geheel is een rare kwast
en zij hebben hem te Weelde vast.

Waarschijnlijk opgesteld door Mon Swaan en Jan Van Eyndhoven, verschenen in 'De Kempeneer'

Schoenmaker Croenen bij de inhaling van de nieuwe burgemeester

Croenen is maar ene groene,
hij slaat het leer plat
en wenst de nieuwe burger
'proficiat!'

De maalter

Meulderke, meulderke, korendief,
de grote zakken die maalt hij lief,
de kleine wil hij niet malen,
daar kan hij de schep niet groot genoeg uithalen.

In de maalderwereld bestond de gewoonte dat de maalter uit elke zak gemalen graan een schep mocht nemen voor zichzelf. Opgetekend bij Adriaan Schuermans(Moleneinde) in 1958

De rietdekker

Metserslui, timmerlui
en luie dekker,
komen eten!

Dit riep bij etenstijd een boerin die vond dat de dekker niet hard genoeg werkte op het dak van haar boerderij.

Een liedje uit Poppel

Wij sluiten deze reeks uitspraken vol rijmwerk van onze mensen graag af met een liedje dat de Poppelaren op rijm gezet hebben en dat onmiddellijk na de tweede wereldoorlog verkocht werd om bij allerhande gelegenheden gezongen te worden. De opbrengst moest dienen om de stukgeschoten toren van de Poppelse kerk te kunnen herstellen.

De Sluikslachting

Wijze: "Daar bij die molen."

Het ging zoo waarlijk niet te best
In al die oorlogsjaar,
Wel hadden wij wat vetgemest
Doch daarom was 't niet klaar,
Wij zochten dan een donkre schuur,
Waar 't beest werd afgeslacht,
En Oome Kees met overbuur
Hielden getrouw de wacht.

Refrein:

Daar bij dat schuurke
Het donkre schuurke
Waar 't beestje van zijn vel onttakeld werd,
En uit het schuurke
Naar 't overbuurke
Waar 't vrolijk door de vrouw werd....ingesperd.

Het liep niet altijd even gaaf
Al was men nog zoo glad,
Een controleur, niet al te braaf,
Ook graag een stukje at,
Want droeg hij ook een slapen hoed
En leder om zijn been
Zijn buikriem kon maar al te goed
Over de gaatjes heen.

Refrein:

En greep hij 't buurke
In 't donkre schuurke
Dan vroeg het boerke of hij geen stuk at mee
En boerke en buurke
Uit 't donkre schuurke
Vulden zijn zakken en 't zaakje was okee.

De Griebesplaats in onze buurt
Stond in geen en goeden faam,
En zwarte Jan die altijd gluurt
Door gaatjes of zijn raam
Zoo zag hij dat zijn buurvrouw Mie
Een bok had afgeslacht,
Jan Lap buigt zijn kromme knie
De zaak wordt aangebracht.

Refrein:

Een moord in 't schuurke
Verklikt door 't buurke
Een half jaar bak had Jan Lap gelapt
En 't zwarte buurke
Van neven 't schuurke
Hoe spijtig toch, die is het afgetrapt.

De Molen van Weelde

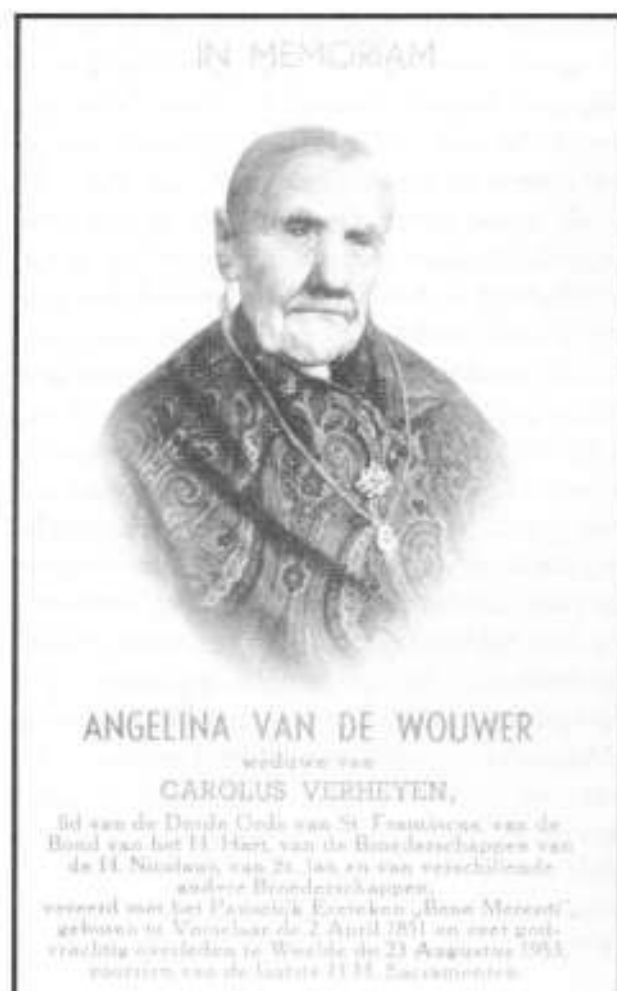
Door Laurent Woestenburg

Je kunt hem al van ver zien pronken, de stellingmolen van Weelde. Zijn wieken spreidt hij als een gastvrije gastheer wijd open. Wind en ontij, zon en luwte, hij trotseerde het allemaal. Alleen, zijn leven is de laatste decennia wel ingrijpend veranderd. Misschien droomt hij nog wel eens over die goede oude tijd met aan zijn zijde Janneke van de meulder en zijn vrouw Eugenieke. Want toen werd er nog gestaag gemalen om den brode. Meer dan 80 jaar heeft hij werkend volgemaakt. In zijn laatste jaren met twee steevaste stuurlui, Fonske Remeysen en Jos Vloet (Timmermans). Nu maalt hij, weliswaar onder de stuurvaste hand van Gerard Leemans alleen nog voor de pret en het 'zondags volk'. Maar sinds 1997 is er wat nieuws bijgekomen: nu mag hij bovendien ons heem en museum herbergen. En dat doet hij voortreffelijk. Hij kreeg een grondige herstellings- en oppoetsbeurt toegemeten en onderging lijdzaam de forse strijkbeurten van de verfborstel. Zo staat hij daar nu uitnodigend te pronken in de historische oude Weeldse site. Zullen we toch maar eens vertellen wat aan deze staat van opperste reinheid voorafgegaan is? Een stukje historie dus.



Anderhalve eeuw geleden, in 1850, liet de familie Bax – Pelkmans hem bouwen. Wie anders dan de in de hele streek bekende molenbouwer Van Himbergen zou de klus klaren? Onwillekeurig denk je dan enkele eeuwen terug, want einde veertiende, begin vijftiende eeuw waren het ook al de Baxen (o.a. Gijsbrecht en later diens zoon Laurens Bax) die het maalrecht op de molen van Rovert voor de hele vrijheid Weelde hadden verworven. De molen van Weelde mocht echter slechts 25 jaar werken voor de familie Bax. Toen verkocht die hem namelijk aan de familie Verheyen – Dries. Maalder Verheyen hield er toen al voor eventuele dienst aan zijn klanten een paard op na. Wij vonden in dat verband een verklaring van veearts H. Huijnen voor een behandeling van dat paard (zie het document hieronder). Dat kostte (op Sint-Niklaasdag van 1906) de som van 9 frank 50 centiemen. Die verklaring is opgesteld op een voorgedrukt document van het 'Ministère de L'Agriculture' en afgestempeld te Turnhout. 1906 was voor de molenaar echter ook nog in een ander opzicht een rampjaar. Immers, toen heeft een brand lelijk huisgehouden in de molen, maar het stoere lijf overleefde deze beproeving, net zoals de storm van 1921 die hem ook flink toegetakeld had.





De molen bleef nog een flinke tijd in handen van de familie Verheyen. Zo nam zoon Carolus Verheyen die met Angelina (in de volksmond: Lien) Van de Wouwer was getrouwd, hem van zijn ouders over. Lien die haar man enkele tientallen jaren overleefde, zorgde in 1951 voor een feest zoals Weelde nog maar zelden een gezien had. Zij werd namelijk honderd jaar. Heel de bevolking vierde deze heuglijke gebeurtenis met een stoet en een groot avondfeest. Reeds van jongsaf werkte hun zoon Jan zich in het maaldersbedrijf in. De nieuwe eigenaars maalden nog met windkracht tot in 1936. In de twintiger en begin dertiger jaren begon echter de mechanisatie om zich heen te grijpen. Ook de molenaars ondergingen daarvan de invloed. In hun wereld kwam de dieselmotor zich sterk opdringen. Ook bij Verheyen te Weelde werd zo'n dieselmotor geïnstalleerd. Een prachtige machine was het, die later ook een flinke restauratiebeurt kreeg en er nu nog steeds in volle glorie bijstaat.

Geleidelijk aan nam zoon Jan de molen over. In de volksmond was hij beter gekend als Janneke van de meulder. Hij werd te Weelde geboren op 7 januari 1887. Op 26 oktober 1940 trouwde hij met de uit Merksplas afkomstige

Eugenie Peeraer. Eugenie zag het levenslicht op 5 december 1903 en was dus zo'n 16 jaar jonger dan Jan.

Janneke stierf op 4 november 1957 en Eugenie, nog te jong om de zaak op te geven, ging er met haar twee trouwe helpers, Fons Remeysen en Jos Timmermans, nog een tijdje mee door. Omdat inmiddels in het dorp een paar met diesel aangedreven maalderijen actief waren geworden, begon de bedrijvigheid van de molen te tanen. In 1963 besloot Jos achter zijn werk in de molen een punt te zetten. Eugenie die ondertussen al de klip van de zestig overschreed en met de bescherming van de molen was geconfronteerd, besloot ermee te stoppen.

In 1962 was dus de molen, met op zijn bijgebouw het veelzeggende 'Arbeid Adelt', als monument beschermd. Dat betekent dat hij met overheidssteun gerestaureerd zou kunnen worden. Toch kwam er van restauratie niets. Integendeel, hij viel na het stopzetten van de maalactiviteiten ten prooi aan verkommering. Jarenlang heeft de molen toen eenzaam staan te lijden onder de slopende erosie. Gelukkig bleek het molenlijf zelf wel tegen een stootje te kunnen en bleef het bouwwerk overeind. Pas in 1989 maakten de erfgenamen het mogelijk om hem te verkopen. Het gemeentebestuur nam het besluit hem aan te kopen. Dat betekende ook dat de restauratieprocedure nu eindelijk kon ingezet worden. De molen van de restauratiecommissie maalt echter een stuk langzamer dan die van Janneke de meulder. Het duurde immers nog tot 1995-1996 vooraleer onze trotse molen daadwerkelijk en grondig werd opgeknapt. Een ander wijs besluit van de gemeenteraad was om het bijgebouw aan de goede zorgen van de heemkundekring toe te

vertrouwen, zodat die er een museum zou kunnen inrichten. En nu draait de molen weer geregeld tijdens de molendagen en op afspraak voor groepsbezoeken. Dan kunnen de belangstellenden meestal van de wijkende molen naar het museum lopen en vice versa.

Twee grootvaders, twee oorlogsverledens

Door Johan Van Steen

Als je je stamboom aan het maken bent, dan wil je niet enkel de namen van je voorouders weten, maar ook wat ze zoal in hun leven gedaan hebben. Lang zoeken in archieven kan je een heleboel informatie geven over je voorouders. Eén van die archieven is het 'Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis', gevestigd in het Jubelpark nr.3 te Brussel. Aan de achterzijde van dit museum bevindt zich een 'Documentatiecentrum', waar je onder andere de legerdossiers kan vinden van soldaten uit de eerste wereldoorlog.

Zo zijn wij, ik en één van mijn zussen, de dossiers van onze beide grootvaders gaan raad-plegen en aan de hand daarvan en van documenten die nog in familiebezit zijn, hebben wij hun loopbaan en vooral hun belevenissen tijdens de eerste wereldoorlog als soldaat min of meer kunnen reconstrueren. Ook zijn er enkele mondelinge overleveringen in opgenomen.

Jacobus Wilhelmus Van Steen

Jacobus Wilhelmus werd geboren te Oisterwijk (NL) op 5 november 1884 als zoon van Joannes Van Steen en Catharina Vermeer. De ouders hadden na zijn doopsel spijt dat ze hem niet als Joannes hadden ingeschreven en noemden hem daarom Jan, waardoor hij nooit bij zijn echte naam genoemd werd. Op 22 januari 1890 verhuisde Jan samen met zijn ouders en de andere leden van het gezin naar Poppel, het geboortedorp van zijn vader.

Na loting werd op 22 juni 1904 Jan ingeschreven op de militielijsten onder Lot n° 62 en werd hij toegewezen aan het '3^e régiment de chasseurs à pied'. Op 12 oktober 1904 is hij opge-roepen voor zijn actieve dienst bij de Infanterie gelegen te Doornik. Zijn legerdienst duurde tot 29 september 1906 en werd slechts sporadisch onderbroken voor enkele dagen verlof. Op 29 september werd hij dus met onbeperkt verlof gestuurd naar Poppel. Daar wachtte hem niet veel vreugde, want nog geen drie maanden later, op 14 december 1906, overleed zijn vader. Op 11 juli 1907 werd hij nog éénmaal opgeroepen voor een militaire oefening. Daarna lezen we: '9 août: détaché au dépôt pour y déposer ses armes et effets et en congé illimité à Poppel', oftewel: op 9 augustus werd hij naar het depot gestuurd om er zijn wapens en andere spullen in te leveren en werd hij met onbeperkt verlof gestuurd. Wederom had hij niet veel geluk bij zijn thuiskomst, want zijn moeder overleed nog geen tien dagen later op 19 augustus 1907. Enkele jaren later, op 1 oktober 1912, werd hij bij de reserven ingedeeld.

Ondertussen was hij naar Ravels-Eel verhuisd, meer bepaald naar de Stadstraat waar hij boerenknecht werd bij de fam. Van den Borne. Op 31 maart 1913 huwde hij te Ravels-Eel Lucia Anna Dickens en ging hij boeren op de boerderij van zijn schoonouders. Nog geen jaar later, op 26 maart 1914, werd hun eerste kind, Anna Maria Joanna Van Steen, geboren. Lang heeft hun prille

huwelijksgeluk niet mogen duren, want op 1 augustus 1914 werd Jan gemobiliseerd en moest hij in Kontich zijn eenheid gaan vervoegen. Daar werd hij ingedeeld bij de Fortresse -dit zijn de troepen die tussen de forten lagen- en werd gelegerd in de buurt van Stabroek.

Op 4 augustus 1914 viel Duitsland België binnen. Al snel, rond 18 augustus, werd het voor de Belgen rondom Antwerpen duidelijk dat ze afgesloten dreigden te worden van de rest van het Belgische leger, en besloten ze zich terug te trekken binnen het bolwerk van forten rond Antwerpen. Tot driemaal toe deden het Belgische leger vanuit dit bolwerk aanvallen op de Duitse flanken. Die voortdurende aanvallen in hun flanken zette de Duitse legerleiding ertoe aan om komaf te maken met het Belgisch leger in en rondom Antwerpen. Op 27 september begon generaal Hans von Beseler met 120.000 soldaten aan het beleg van Antwerpen. Zijn zwaar geschut nam de forten onder vuur en reeds op 29 september moest het Belgisch leger het fort van Sint-Katelijne-Waver ontruimen. Het ene fort na het andere viel in Duitse handen en op 4 oktober moest het Belgische leger zich terugtrekken achter de Nete. Op 6 oktober werden de Belgische stellingen bij Lier doorbroken en stonden de Duitsers op het punt de Schelde over te steken nabij Dendermonde. De stad Antwerpen gaf zich over op 10 oktober.

Het groot deel van de Belgische bevelhebbers is nog kunnen ontkomen. De soldaten kregen als laatste opdracht alle munitie en wapens te vernietigen. Daarna was het ieder voor zich. Jan heeft zich toen samen met enkele strijdmakkers -Jan Heyns, voormalig postbode te Ravels, was één van hen- nog een dag verborgen gehouden, omdat ze bang waren om als deserteurs te worden aanschouwd, iets waarmee men in die tijd niet kon lachen. Jan had namelijk vlak voor het uitbreken van de oorlog de boerderij van zijn schoonouders overgenomen en was bang dat, als hij als deserteur zou worden beschouwd, alles verbeurd zou worden verklaard. Uiteindelijk werd de druk van het Duitse leger te groot en was het kiezen of delen: of Duits krijgsgevangenschap of Nederland invluchten. Jan Van Steen is toen bij Koewacht de grens met Nederland overgestoken. Volgens dat hij later aan zijn kinderen vertelde, werd de slagboom aan de Nederlandse grens geopend en werden er telkens honderd soldaten doorgelaten waarna de slagboom weer dicht ging. Daarna werd die groep van honderd man ontwapend en begeleid door één Nederlandse soldaat verder landinwaarts gebracht. De schattingen lopen uiteen, maar men is het erover eens dat meer dan 40.000 Belgische soldaten de Nederlandse grens zijn overgestoken. Alleen al in de periode rond 10 oktober staken 33.000 Belgische soldaten de grens over. Op 10 oktober 1914 werd hij in het Interneeringsdepôt Gaasterland geïnterneerd.

Interneeringsdepôt Gaasterland werd door de Nederlandse overheid opgericht om de Belgische militairen, in overeenstemming met de internationale afspraken vastgelegd tijdens de 2^{de} Vredesconferentie van Den Haag in 1907, te ontwapenen en voor de duur van de oorlog te interneren. Gaasterland had vele voordelen. Nederland was bevreesd om in dit conflict betrokken te gera-ken en had het liefst geen Belgische soldaten dicht bij de Belgische grens, bang als ze waren dat die sabotagedaden zouden plegen op Belgisch grondgebied en alzo een mogelijke Duitse inval konden uitlokken. Een interneringskamp in het verre Friesland leek hun de beste oplossing. Een bijkomend voordeel was dat je van Gaasterland een soort eiland kon maken door de bruggen van Sloten, Woudsend, Galamadammen, Warns en Lemmer open te zetten. Zo werden vluchtpogingen ernstig bemoeilijkt.

Aanvankelijk bestond het kamp Gaasterland uit niet veel meer dan een inderhaast opgetrokken tentenkamp. Bijkomend onderdak vond men in de steenfabriek van Rijs en verder in de school en diverse schuren in het dorp Sondel. In de dorpen Nijemirdum, Oudemirdum en Bakhuizen

werd plaats gevonden bij particulieren. De grootste groep militairen werd echter ondergebracht in Rijs. Sommigen bij particulieren maar het merendeel, 1200 man, in de oude steenfabriek van Rijs. In de ovens en de turfhokken werd ruimte gemaakt voor de militairen die verenigd waren met hun gezin. De vrijgezellen woonden in de voormalige droogschuren die waren dichtgetimmerd en verbouwd tot barakken. De huisvesting en hygiënische omstandigheden waren in het begin erg slecht. De tochtige barakken waren zo lek als een zeef. Nat stro lag gewoon op de grond, men had last van ongedierte en er was een groot gebrek aan kleding en ondergoed (veel soldaten beschikten slechts over de kleding die ze aan hadden).



Fig.1: foto genomen in het kamp Gaasterland omstreeks 1915 met daarop van links naar rechts: Jacobus W. Van Steen, Charel Huybs en mogelijk Louis De Bont.

Toen in 1916 bleek dat Nederland toch niet in het conflict zou betrokken geraken en om geld te besparen, besloot de Nederlandse regering om de Belgen mee in te schakelen in het arbeidsproces. Vele geïnterneerden zijn toen als boerenknecht uitbesteed aan Nederlandse boeren en niet anders verging het Jan Van Steen. Op 18 augustus 1916 is hij vanuit dat depot vertrokken naar Hooge Mierde, alwaar hij bij de familie A. Van Gisbergen werd te werk gesteld als boerenknecht. Dit was al veel dichterbij zijn heimat en dankzij een speciale vergunning kon zijn vrouw hem daar ook bezoeken. Hij is zelfs één keer de grens overgestoken en op zijn boerderij geweest. Zijn eerste kind Anna Maria Joanna overleed namelijk op 8 december 1917. Zijn schoonbroer August Dickens-Pijpers was hem het slechte nieuws gaan brengen in Hooge Mierde en Jan is toen die nacht samen met Gust Dickens de grens overgestoken. Nog diezelfde nacht en voor dat het licht werd, zijn ze samen terug naar Hooge Mierde vertrokken, Gust Dickens voorop om te zien of de weg vrij was. De begrafenis zelf heeft hij niet kunnen bijwonen. Daarvoor was het risico te groot. In Hooge Mierde is hij gebleven tot uiterlijk 18 december 1918, want toen werd hij door het depot van Gaasterland officieel terug toevertrouwd aan zijn Belgische militaire eenheid, het 3^e regiment jagers te voet. Daarna is hij op 5 februari 1919

Interneeringsdepôt
GAASTERLAND.



VERLOFPAS

Ondergeteekende, Commandant van het Interneeringsdepôt
in Gaasterland, verklaart bij dezen dat aan den geïnterneerde
Jacobus Van Steen
hij beschikking van Zijne Excellentie den Generaal Opperbevel-
hebber van Land- en Zeemacht dd *15 Augustus 1916* Nr. *1205 H.*
voorwaardelijk onbepaald verlof is verleend om in burgerkleeding
te ~~verhijfen naar Hooze en Lage Mierde~~ ^{Uierde} tewerkgesteld te worden bij
C. Van Lierbergen & Hooge en Lage Uierde
hij is gehouden te dezer plaatse zich onmiddellijk na aankomst
te melden bij het Hoofd van het Militair Gezag; indien deze
daar niet aanwezig is, bij het Hoofd van het Burgerlijk Gezag,
te 's-Gravenhage bij het Hoofd der Afdeling Interneering.

RIJS, Gaasterland, *18 Augustus 1916.*

De Majoor,

Commandant van opgemeld depôt

b. a. - o. l.

De 1^{de} Luitenant. adjudant

Gezien voor aankomst.

Hooge en Lage Mierde, *29* Augustus 1916.

de Burgemeester der Gemeente,

fig.2: verlofpas (1916) om zich naar Hooge Mierde te mogen begeven.

voorlopig en op 19 maart 1919 definitief met verlof gestuurd. Volgens een verklaring in zijn dossier is hij pas op 3 maart 1919 in Ravels toegekomen.

Verder zaten er in zijn dossier nog stukken over de toekenning van frontstrepen (hij kreeg er geen) d.d. 13 juni 1921, een aanvraag voor het bekomen van een 'Loopende Frontstreep' d.d. 22 december 1932, welke hem geweigerd werd per Proces Verbaal van 15 juni 1933 en aanvragen voor medailles, onder andere een 'Aanvraag tot toekenning van de Herinneringsmedaille van de regering van Zijne Majesteit Leopold II' d.d. 10 december 1951. Uiteindelijk heeft hij drie medailles gekregen.



fig.3:portret van Karel Pijpers rond 1910

Petrus Carolus Pijpers

Petrus Carolus Pijpers werd te Baarle-Hertog geboren op 29 november 1888 als zoon van Peter Pijpers en Catharina Bluckens. Op 4-jarige leeftijd verhuisde hij mee naar Weelde en in 1901 naar Poppel. Op 2 juni 1908 werd hij na loting (lot nr.72) ingeschreven op de militielijsten van Poppel. Een klein half jaar later, op 16 november 1908, ging hij in actieve dienst en volgde hij een opleiding te Charleroi. Ook zijn legerdienst duurde om en bij de twee jaar, nl. tot op 15 september 1910. Hij was ingedeeld bij het 4^{de} regiment jagers te voet. Op 14 juli 1909 werd hij 'soldat de 1^{re} classe'. Tijdens zijn legerdienst heeft hij ook een korte tijd gevangen moeten bewaken in de kolonie van Merksplas. Hij werd nog tweemaal opgeroepen voor militaire oefeningen, nl. van 10 tot 24 augustus 1911 en van 3 tot 12 juni 1912. Vlak voor het uitbreken van de oorlog verhuisde hij naar Ravels-Ecl, om boerenknecht te worden bij Jan van Susen (Jan Vloemans).

Op 1 augustus word hij eveneens gemobiliseerd en moest hij zich bij zijn eenheid, het 4^{de} regiment jagers te voet, voegen. Hoe het hem in de eerste drie maanden van de oorlog is vergaan, hebben wij niet kunnen

achterhalen. Wel heb ik een paar anekdotes kunnen optekenen bij zijn zoon Gust. De eerste confrontatie met de Duitsers zou Karel Pijpers gehad hebben in Luik. Wat later moet hij in Limburg geweest zijn, want vlak na de slag van Halen (12 augustus 1914) heeft hij daar Rie Van Heyst –een dorpsgenoot- gezien. Maar Rie, die deelgenomen had aan die slag van Halen, was nog zo onder de indruk van de slag en de overwinning die de Belgen toen hadden behaald, dat hij zijn dorpsgenoot niet eens herkende. Ook heeft Karel Pijpers verteld over een brug bij Willebroek. De Belgen hadden stelling genomen voor die brug en de Duitsers vielen tot tweemaal toe in rang met muziek voorop aan. De

Belgen hadden ze maar neer te maaien met hun mitrailleurs, want de Duitsers stonden netjes op een rijtje, en zo werden de twee aanvallen afgeslagen. Pas toen de Duitsers verspreid aanvielen, hebben ze hun stellingen op den duur moeten prijsgeven. Hij moet tijdens de terugtrekking van het Belgisch leger ook heel wat kilometers te voet afgelegd hebben, want één anekdote handelt over zijn sokken. Deze waren namelijk zo versleten dat hij andere sokken had gekregen van een pastoor ergens in de buurt van Gent. En zo is hij naar de slag aan de IJzer getrokken met de sokken van de pastoor aan zijn voeten.

De eerstvolgende datum die in zijn dossier staat vermeld, is 24 oktober 1914, met daarbij: *'Blessé par balle de fusil, le 24-10-14 près de Dixmude'*, ofwel: 'Verwond door een geweerkogel op 24-10-14 nabij Dixmuide'. Zijn rechtersarm werd toen verbrijzeld door een dum-dum-kogel. Dit soort kogels spatten uiteen wanneer ze een doel raken en dit met de bedoeling om zoveel 'schade' als mogelijk aan te richten. Hij is toen naar de dichtstbijzijnde hulppost gegaan. Toen ze hem daar niet onmiddellijk konden helpen, is hij te voet naar een hulppost in De Panne gegaan, enkele kilometers verderop. Deze hulppost bereikte hij meer dood dan levend, want daar aangekomen werd alles zwart voor zijn ogen door de uitputting en het bloedverlies dat hij geleden had. Nog geen twee dagen later was hij al afgevoerd naar een krijgshospitaal in Manchester (Engeland). In dat hospitaal is hij gebleven tot 6 november 1914, waarna hij naar een burgerlijk ziekenhuis te Buray werd overgebracht. Uit dit ziekenhuis is hij ontslagen op 23 januari 1915. Die dag werd hij ongeschikt verklaard voor verdere dienst en met verlof gezonden zonder soldij.

Ministère de la Défense Nationale				
1 ^{re} Direction Générale				
2 ^{me} Division				
3 ^{me} Bureau				
Ministère van Landverdediging				
MINISTERIE VAN LANDVERDEDIGING				
DIENST VAN HET MILITAIR PERSONEEL				
3 ^{de} CORPS - 2 ^{de} BUREAU A				
N° 36 /				
BUREAU				
Je soussigné déclare avoir reçu du Département de la Ik ondergetekende verklaar vanwege het Departement van DÉFENSE NATIONALE, l'attribution de la Croix de Guerre avec LANDVERDEDIGING, het toekennen van het Oorlogskruis met palme à titre de récompense aan mijn dienstdoende par Arrêté Royal du 14 April 1917 N° 1052 die mij toegekend werd door Koninklijk Decreet van den A 10 April 1917 N° 1052 Signature, (Handtekening), K. Pijpers				
Nom et Nom de Prénoms	Grade	Service ou destination	Adresse	Observations
Namen en of de Voornamen	Graden	Plaats en dienst van	Adres	Aantekeningen
Pijpers	Soldaat			
Petrus, Charles	m. 28			

Fig.4: toekenning van 'het oorlogskruis met palm'(1937) aan Karel Pijpers

De rest van de oorlog heeft hij bij zijn tante te Alphen doorgebracht. In maart moet hij al zeker in Nederland geweest zijn, want in een proces verbaal opgemaakt voor de rijkswacht van Weelde op 24 april 1925 lezen wij: "...Bovengemelde persoon is niet in het bezit van een verlofbrief zonder soldij. Deze heeft hij te Tilburg (Holland) aan den Konsul van België afgegeven in de maand maart of april 1915 en heeft hem niet terug ontvangen." Pas na de wapenstilstand kon hij naar België terugkeren. Op 1 mei 1919 is hij nog langs geweest op het Oorlogsinvalidendepot. Pas op 14 oktober 1921 werd hij door de militaire overheid voor 40% invalide verklaard en als dusdanig ontslagen uit het leger. Hij trok vanaf die dag een jaarlijks pensioen van 1440 fr(A.R. van 25 augustus 1921 nr. 983).

In zijn dossier treffen we nog verscheidene stukken aan die dateren van vlak na de eerste wereldoorlog tot zelfs van na zijn overlijden op 15 augustus 1973. Vrijwel allemaal handelen ze over het toekennen van medailles en frontstrepen. Zo kreeg hij onder andere 'la Médaille de la Victoire' (overwinningsmedaille) en 'la Médaille Commemorative de la guerre 1914-1918' (Herinneringsmedaille 1914-1918) op 27 mei 1925, de Ijzermedaille op 17 juni 1925, het 'Croix du Feu' (Vuurkruis) op 21 juli 1935 en het oorlogskruis met Palm op 20 april 1937. Ook werden hem op 16 juni 1925 twee frontstrepen toegekend en nog later een kwetsuurstreep.

Geraadpleegde literatuur:

- H. Doeleman, H. Dijkstra en J. Oosterhof: Interneringsdepot Gaasterland-Belgische vluchtelingen 1914-1918
- Luc de Vos: Veldslagen in de lage landen
- Legerdossiers van Jacobus Wilhelmus Van Steen en Petrus Carolus Pijpers

De Weldse taal(1)

Door Frans Caymax

Inleiding

Steeds meer ouders trachten thuis met hun kinderen de juiste Nederlandse taal te gebruiken en dat juichen we toe. Kinderen die gewend zijn in de huiskring een beschaafde taal te spreken hebben daar hun voordeel bij tijdens hun schooljaren en in hun latere leven.

Jaren geleden was dit wel anders. Thuis, op straat en op de speelplaats werd enkel dialect gesproken. Enkel op de schoolbanken kregen de kinderen, soms, de gelegenheid hun moedertaal te spreken. Heel soms, want in de klas was meestal de leerkracht aan het woord en mochten de leerlingen luisteren.....en zwijgen. Het gevolg hiervan was dat hun taalgebruik armzalig en hun woordenschat miniem was. Men kon zich dan ook verwachten aan uitspraken als: "Vader eet een ei en zus eet kijs (kaas)." Of: "Meester, hij zit mij allemaal af te paren", waarmee deze knaap wilde kenbaar maken dat hij aldoor door iemand geslagen werd. Of de jongen die bij gebrek aan woordkennis uit zijn boek voorleest: " 's Avonds houden de kikkers in poelen en vijvers hun corset (concert)".

Zeker nu we volop in het computertijdperk leven en er dagelijks nieuwe termen en begrippen aan onze taal worden toegevoegd, is het van groot belang dat we onze kinderen van kleinsaf helpen bij een juist taalgebruik.

Toch gaan we in ons tijdschrift een stukje "Weldse taal" onder de loep nemen en afdrukken. Niet om ze weerom te gaan gebruiken, wel omdat we ze willen bewaren voor onze nakomelingen. Het is niet omdat de schoolkinderen geen lei en griffel meer gebruiken en de boer pik en zeis, dat we deze antieke voorwerpen niet graag voor het nageslacht bewaren in ons museum.

We hebben getracht de Weldse woorden en gezegden een beetje te rubriceren volgens een bepaald thema. In de volgende uitgaven van ons tijdschrift zul je tekens één of meerdere bladzijden "Weldse taal" kunnen lezen.

a. Insekten, kleine dieren

een zeksmooier	een mier
een vismoier	een watertor
e lievenhierenhinneke	een lieveheersbeestje
nen haaislender	een hagedis
een weps	een wesp
een maai	een made
vêerdevas	een muggelarve
paddegedrêk	kikkerdril
nen boemmeulder	een meikever
ne pirreweurrem	een regenworm
nen eurreweurrem	een oorworm
ne spinnekop	een spin
ne snijer	een libelle
nen doazerik, nen blêndoas	een daas
ne kinkruit	een kikker

b. Vogels

nen blauwpieper	een heggemus
nen bieteut	een mees
een mël	een merel
ne lewêrk	een leeuwerik
nen toplewêrk	een kuifleeuwerik
nen hannenbroek	een Vlaamse gaai
ne kakkeduit	een spotvogel
nen bremkwart	een bramsluiper
ne winterkeuning	een winterkoninkje
e sêske	een sijs
een gawdvink	een goudvink
een kweikvink	een keep
e papke	een barmsijs
ne klaamper	een sperwer
een kolduif	een houtduif

ne roeweijborst	een roodborstje
ne schrijver	een geelgors
ne kalder	een wulp
een balklester	een grote lijster
een kaaw	een kauw
een eekekster	een klauwier
e roeweijstèertje	een roodstaart
ne zwalm	een zwaluw
een gruuinvink	een groenling
een toertelduif	een tortel
ne pullepentoat	een parelhoen
een hin	een kip
e pieleke	een kuiken
een pul	bijna volwassen kip
de duiven van de pestoeër	torenkauwen
ne grasduiker	een koeienvlaai

c. Vogelnest en inhoud

ne slijkpot	een onafgewerkt merelnest
aaieren	eieren
ne loterdop	een onbevruucht ei
e gekipt aai	een bebroed ei
e snotvuil aai	lang bebroed ei, tegen het uitkomen
paddekoal joeng	vogeljong, nog helemaal kaal
joeng meej duveltjeshaar	jong met donsveren
joeng meej stokvèrkes	jong met onvolgroeide veren
de kwab, het kwabbeke	het achterblijverke van het nest
vlugge joeng	jongen, klaar om uit te vliegen
e zondagsaai	ei, in kleur verschillend van de anderen

Ter herinnering aan pastoor Voordeckers

Door Dr. A. Van Baelen

Justinus Voordeckers was een legendarische figuur in Ravels-Eel, waar hij niet minder dan 42 jaar pastoor is geweest. Afkomstig van Vorst (geboren 20 november 1868) werd hij te Mechelen priester gewijd op 14 augustus 1893. Op 14 februari 1894 werd hij onderpastoor te Ravels. Twee jaar later werd Ravels-Eel een aparte parochie met als eerste pastoor Justinus Voordeckers. Hij bleef daar tot aan zijn dood op 25 februari 1938. Hij was, zoals zijn tijd dat nog vroeg, wel streng inzake moraliteit, maar hij was toch bijzonder goed gezien bij de bevolking.

De pastoor stierf in de tijd, dat de Weeldse dokter Amandus Van Baelen vrijwel in alle huizen kwam te Weelde, Ravels en Poppel. Ook hij was een zeer geliefd man in de streek. Van hem weten we dat hij graag zat te snuisteren in oude archiefstukken, oude teksten vertaalde naar het



Nederlands van zijn tijd en zelfs zelf teksten schreef. Van hem publiceren wij hieronder een in memoriam bij het overlijden van pastoor Voordeckers zoals het verschenen is in "De Week voor de Noorderkempen" op 6 maart 1938

Nu is pastoor Voordeckers ook dood en begraven en met hem is er weer één gegaan van die oude, gulhartige boerenpastoors. Hij was een eenvoudige man, maar, al de lange jaren dat hij op de Eel verbleef, heeft hij dicht bij zijn volk gestaan en meegeleefd met zijn mensen. Hij is op post gebleven tot de dood de herdersstaf uit zijn handen sloeg. Als ge op de Eel kwaamt, zaagt ge de pastoor. Weer of geen weer, hij deed zijn ronde. Hij ging traag, met slepende stappen, de verslepte hoed vast op de kop en de groenige, afgedragen kapoot dicht om 't lijf, de handen diep in zijn zakken en de pijp in de mond. Hij wandelde langs de Achter-Eel, hij klom op naar de Wildert, hij trok de Stadstraat in, hij ging op de Peel aan. Maar waar hij kwam of niet, groot en klein sprak hij aan. Met nen snok hielden de boeren hun peerden staan, en, van op 't lamoen van hun kar,

praatten ze met hun pastoor over 't weer dat in de lucht hing en over de stand van de vruchten in 't veld. 't Vrouwvolk, dat onder de koeien zat, keek lachend omhoog als het zijn zware figuur in de open staldeur zag staan. Waar tegenslag, dood of ziekte in huis was, daar stond pastoor Voordeckers op de heerd. Dan liepen de tranen dikwijls over zijn kaken, want hij was week van gemoed, maar als hij 't zijne gezegd had, was het leed veel lichter om dragen.

Pastoor Voordeckers kende maar enen heilige. Dat was St. Adriaan, de patroon van zijn kerk en in het bijzonder tegen alle pijnen in armen en benen. 't Was de echte patroon voor zijn mensen, allemaal boeren stram en stijf gewerkt op het veld. Het feest van St. Adriaan is het feest van de Eel. Dan is 't kermis. Dan gaat St. Adriaan met de processie langs de huizen van 't gehucht. Pastoor Voordeckers kon daar echt fier over zijn. Zo'n heilige! Vier kloeke boerenzoons hadden hem op hun schouders. Hij stond keersrecht met zijn bont geschilderd soldatenroksken aan. In de ene hand hield hij een zwaar aambeeld alsof 't een pluimke was, met de andere stak hij de palm der martelie zegevierend vooruit. Maar nauwelijks staat de heilige terug op zijn troon of de kermisvreugde begint. Pastoor Voordeckers deed daar ook aan mee. Dan liet hij zijn pijn thuis en hij smoorde een sigaar omdat het kermis was. Hij stond bij de kinderen bij de kramen en keek er een arm wichtje met begerige ogen naar een pop. Hij stak het een geldstukje in de hand. Hij keek omhoog naar een sturel, en, omdat de pastoor het in 't oog had, wilden de jongens laten zien hoe sterk ze waren en ze stuurden hun meisje hoog de lucht in dat de rokken fladderden en de haren floten. Bij Fien van Cos stak hij zijn lachend gezicht door het open venster en de kaarters, die daar in de staminee zaten, sloegen daarom niet minder wild hun kaarten op tafel en 't jong volk bij den toog zong daarom niet minder lustig en kwanselde niet minder kwistig met bier. Ieder wist wat mocht en wat niet mocht. En wat niet mocht was dansen. Daar had pastoor Voordeckers nen fellen hekel aan. Om dat te beletten heeft hij gebeden en gesmeekt. Hij heeft er voor staan wenen op de preekstoel.

Plezier kon pastoor Voordeckers wel lijden, maar de goede oude boerenzeden hield hij in eer. Eens was er een kindje gekomen, 't schoonste dat er ooit geboren was op de Eel. Dat zeiden al de buurvrouwen die er kwamen naar kijken. Bij zo'n schoon kind paste zeker een schone naam. Dat dacht het peetje ook. En, toen de pastoor haar vroeg hoe 't heten moest, zegde ze zo wat op zijn Frans: Agnes. De pastoor keek haar aan met grote ogen en zijn mond bleef wat open staan van louter verbazing. Hij schudde wat met zijn kop en zei toen beslist: "We zullen 't Adriana noemen ter ere van St. Adriaan. Als ge wilt kunt ge er nog Francisca bijdoen ter ere van Suska." Zo was 't goed en 't gebeurde.

Pastoor Voordeckers, ongezien en ongeweten hebt ge veel goed gedaan. Toch kenden uw mensen u wel en nooit hebben ze u anders genoemd dan "onze" pastoor. In dank hebt ge aanvaard wat ze u gunden: een stuk van het varken van de boer en de pijpen die godvruchtige zieltjes voor u meebrachten van Scherpenheuvel en Kevelaar. Maar gij ook hebt de beste flessen van uw wijn onder uw toog weggedragen naar zieke mensen en zo dikwijls hardnekkig het geldstuk teruggeschoven dat arme lieden u aanboden voor uw diensten. En waar de mensen van de Eel u eeuwig dank zullen om weten, dat is dat ge Geloof, Hoop en Liefde zo trouw in hun herten hebt bewaard.

Nu kijken de mensen van de Eel mistroostig naar de lege pastorie en ze zijn verdrietig omdat ze hun pastoor niet meer zien. Neen, de pastoor zal niet meer terugkomen. Hij is dood, maar zijn aandenken zal nooit doodgaan in hun herten. In ieder huis van de Eel hangt het portret van de pastoor. Nog lang zullen de mensen het met dankbaarheid bekijken. Nog lang zullen de moeders het aan hun kinderen laten zien. "Dat is pastoor Voordeckers. 't Was zo'n brave pastoor."

Over Frans Van Rompaey

Door Dr. A. Van Baelen

Dr. Amandus Van Baelen had een boontje voor mensen die in hun leven wat hadden weten te realiseren of op te bouwen. Over hen liet hij dan ook wel graag wat inkt uit zijn pen vloeien. Zo schreef hij onderstaande tekst over de ingeweken Weeldenaar Frans Van Rompaey die eerder weinig contacten onderhield met de plaatselijke bevolking. Frans woonde op de hoek van de huidige Weeldestraat en Gemeentelaan, in het huis waar nu Frituur Zijspan is.

Op het stille Meuleneind is Frans Van Rompaey de 5de december zachtjes in de Heer ontslapen. Hij was een man uit het volk, maar een man die met taai geduld en eigen studie zich omhoog had gewerkt en een verbazende schat kennissen vergaard.

Te Berchem had hij een bloeiende drukkerszaak gesticht, doch zijn tere gezondheid liet hem niet toe het grote werk te blijven besturen. De oorlog joeg hem op, als zovele anderen, en zo kwam hij te Weelde dat hem lief was. Hij heeft er een huizeke gebouwd, een schoon, klein huizeke, onder de brede eiken van de grote baan, en daar heeft hij gevonden wat hij zocht: wat zon, wat bloemen, een stil hoekske om zitten te dromen. Meer heeft hij nooit van het leven gevraagd.

Op 't dorp was hij allemans vriend. Groot en klein kende dien braven man, die altijd glimlachte

en zo dromerig langs de straten kon lopen. Iedereen wist dat hij veel boeken bezat en zelfs boeken schreef. Inderdaad, Frans Van Rompaey, was een schrijver, een volksschrijver, wiens eigenste ver-zuchting het was wat goed te doen voor zijn volk. Op letterkundig gebied bleef hij de oude traditie getrouw en bewandelde nauwgezet de baan waar Conscience en de Sniedersen hem waren voorge-gaan. Niet dat hij de moderne letterkunde niet kende en hoogschatte. Integendeel. "Heel schoon, heel schoon", placht hij te zeggen, "maar wat heeft ons volk daaraan. Is 't geen ijdel, opgesmukte kost, waar niets van in 't bloed komt?" Wie zal zeggen dat hij helemaal ongelijk had. De helden van de romans van Van Rompaey zijn mannen die grote daden verrichten, mannen die wij bewonderen en die wij zouden willen nadoen. Daar komt wel iets van in 't bloed.

Heel gezond was Frans Van Rompaey nooit. Ook ligt er in de meeste van zijn werken een zachte weemoedigheid die aangrijpt. Zijn helden lijden, maar ze lijden dapper zoals hij zelf steeds geleden heeft. Zijn eigen ziel heeft hij in zijn werken gelegd. Weinigen hebben Frans Van Rompaey gekend. Slechts enkele van zijn geschriften zijn in druk verschenen. De meeste staan als fijne handschriften in zijn bibliotheek. Dat doet niets. Zijn gezondheid heeft niet toegelaten al te geven wat hij kon en roem heeft hij nooit gezocht. Zijn pogen was schoon. Zijn gedachte-nis blijft in ere. Aan zijn treurende echtgenote, die hem altijd zo trouw steunde en verpleegde, bieden wij hier onze innigste deelneming.

Grappen op 1 april

Door Laurent Woestenburg

Op 15 november was René Beyst uit Aartselaar in onze kring te gast met een lezing over 1-aprilgrappen. Zijn uiteenzetting was rijk gedocumenteerd en verwees hier en daar ook naar bij ons ingeburgerde gewoonten. Uitgangspunt voor zijn betoog was het feit dat het er altijd om gaat iemand of zelfs een hele groep mensen in het ootje te nemen. Dat wordt vaak gevoeld als de spot drijven met zwakkeren.

Vanwaar komt de gewoonte om uitgerekend op 1 april mekaar voor de gek te houden? Er zou een verband zijn met de vastenavondgrappen. Carnaval staat als vooravond van de vasten in het teken van plezier maken. Dat gebeurde vroeger meestal op de kap van anderen. Eigenlijk komt het erop neer dat men de spot dreef met de maatschappelijke orde. Dat gebeurt nu nog in de Carnavalstoeten. Zo stak men bijvoorbeeld de draak met het meesterschap van de vrouw in huis, of liet men een wagen achterstevoren trekken. Dat dit soort grappen later zich op 1 april gaan richten zijn, heeft volgens Beyst de bedoeling om een soort ontgroenings- of overgangs-ritueel te ontplooiën. Maar over de echte oorsprong van deze tradities is volgens hem maar weinig bekend. Hij probeerde een viertal verklaringen naar voor te brengen.

Stelling 1

1 April was in oorsprong het begin van een nieuw jaar. De naam april is immers terug te brengen tot het Latijnse werkwoord 'aperire' wat 'openen' betekent. Daarvoor verwees hij naar de Ro-meinse tijd, anderhalve eeuw voor Christus. Toch was hij verplicht erop te wijzen dat er eigen-lijk geen bronnen bekend zijn aan de hand waarvan men deze stelling zou kunnen bewijzen.

Stelling 2

Deze verwijst naar het Griekse 'ichtus' dat 'vis' betekent. De vijf letters van ichtus zijn terug te vinden als telkens de eerste letter van de volgende woorden uit de christelijke leer die zegt dat Jezus(J=i), 'Christos' (Christus), 'theos' (Gods), 'ulos' (zoon), 'soater' (verlosser) is. De gedachtengang leidt dan tot het ons bekende 'aprilvis'. Deze interpretatie komt in de Franse literatuur voor.

Stelling 3

1 April doet meteen denken aan de vasten. Tijdens de vasten at men traditioneel veel vis, want vasten hield het derven van vlees in. Dus, mensen werden door grappenmakers weggestuurd om vis te gaan halen. Deze theorie verscheen in een Brussels tijdschrift in 1847. De grap bestond er dan in dat de mee te brengen vis geboren moest zijn in april. In april geboren vis kun je natuurlijk nog niet halen op 1 april. Vandaar de grap.

Stelling 4

Ook hier ligt het accent op de vis. De grap bestond erin, dat men in een mooie verpakking een stinkende vis verstuurde. Zelfs ging men zover, dat men zo'n stuk vis in chocolade goot en verstuurde.

Aan de visgewoonten doen de talrijke (soms erg mooie) prentkaarten met afbeeldingen van vissen denken. Ze werden verstuurd, vaak zonder de afzender te vermelden.

Traditioneel is april een grillige maand, waarin alle soorten weer kunnen voorkomen. Denk maar aan de aprilse grillen. Daaruit ontstonden vele weerspreuken over april. Omdat Pasen, het feest van de heropstanding, in 't verschiet ligt, wordt april zowat beschouwd als de scheiding der seizoenen: de winter wordt uitgedreven en de zomer wordt stilaan binnengehaald. Met Pasen schenkt en eet men eieren en die staan symbool voor nieuw leven – de natuur herleeft. Dat wegzenden van de winter vind je dan ook weer terug in de gewoonte om de zwakkeren in de samenleving op 1 april voor de grap om iets weg te zenden of naar een bepaalde plaats te halen. Dat leverde de typische bijnaam 'aprilzot' op. Dit betekent dat men de zwakkere onderwerpt aan het ontgroeningsritueel.

Voorbeelden van ontgroeningsrituelen zijn er ten overvloede. Vaak komt het erop neer, dat men de betrokkene wegstuurt voor iets dat in werkelijkheid niet bestaat. Woordspelingen zijn daarbij uiteraard ook zeer in trek. Een aantal voorbeelden kunnen hier ter illustratie niet ontbreken. Ze komen uit gans Vlaanderen en sommige ervan worden ook in onze streken toegepast. Men stuurt bijvoorbeeld iemand weg om de volgende voorwerpen te gaan halen: een vierkant rond, een vierkant wiel, een avanceerijzer, een vuurschaar, hoefijzers voor de kat, een muizengareel, een dakschaar, kassei-olie, knoopsgaten, een verdikschaar, een dubbelsteelhamer, verfzaad, een plafondschaar, een papierzeef, muggenzalf, een vijfklauw, een drieslagbijl, een slijkbijl, een windkliever, een aardbeiladder, een lederen slijpsteen, een dichte-gaatjespan, een patattenzeef, een karnemelkbijl, een waterzaag, een krentenschietter voor krentenbrood, een worstpatroon, een bloedboor, een kilo uitgebeende lever, aprilzaad, sichelzaad, borstelzaad, boonstaakzaad, klompnagelzaad, een liter droog water, een pond gedroogde sneeuw, gestampte muggentetjes, een pak rood blauwswel, een rechte haak, een vliegenva, een pond palingpootjes, drinkbakjes voor de

vissen, bezemsteel-olie, een paar stenen om de koffiemolen te slijpen, een emmer elektriciteit, een emmertje vacuüm, de rentevoet, de sleutel om het boekjaar af te sluiten, enz.

Er zijn wel een aantal historische 1-aprilfeiten bekend. Zo staat er een uit 1480 in Italië afgebeeld en beschreven: een walvis met een tuinhuisje op de rug. De oudst bekende in het Nederlandse gebied dateert uit de 16^{de} eeuw en heeft de Spanjaard Alva als onderwerp. Uit de 19^{de} eeuw is de ketelserenade bekend. Men trok dan in stoet op met een geweldig 'ketelorkest'. De deelnemers hadden hun gezicht met blauwsel ingewreven. Uit diezelfde eeuw stammen ook de prentkaarten waarop personen met een vis staan afgebeeld. De soorten vis die het meest voorkomen zijn: meervallen, karpers en vliegende vissen. In de twintigste eeuw hebben vrijwel alle kranten hun lezers er elk jaar toe aangezet om op een bepaalde plaats iets te komen bewonderen dat er gewoon niet was of een gebeurtenis mee te maken die verzonnen was. Dat deed het Handelsblad zelfs al in 1846.

Al met al bracht René Beyst dus een verhelderende en rijk gestoffeerde uiteenzetting voor onze kring.

Het geslacht Van Beurden(1)

Door Wim Fase en Jan Van Beurden



Voorwoord

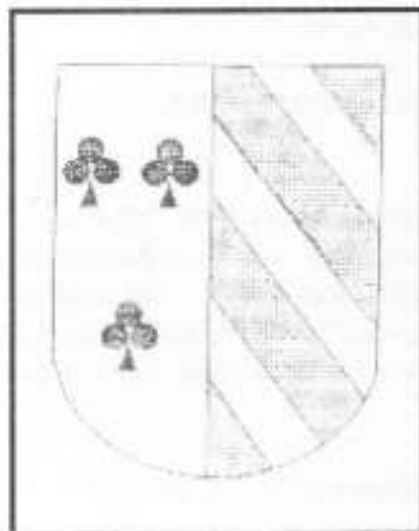
Alhoewel de eerste Van Beurden zich pas rond 1775 in Poppel vestigde, zijn hier in onze drie dorpen toch heel wat naamdragers te vinden. Eén van de bekendste Van Beurdens in onze regio moet wel Victor Van Beurden zijn. Hij werd geboren te Poppel op 7 januari 1908 en legde op 21 jarige leeftijd reeds zijn kloostergeloften af te Tremelo. Op 25 juli 1934 werd hij priester gewijd te Zandhoven. Niet veel later – in 1938 – vertrok hij naar Zaïre als missionaris. Daar werd hij in 1951 Apostolisch Prefect en op 11 februari 1968 werd hij de eerste bisschop van Kole. Na ruim 42 jaar keerde hij terug naar België en werd er de aalmoezenier van het hersteloord Emmaüs. Hij overleed op 22 april 1991.

De oorspronkelijke naam was echter niet Van Beurden, maar Van Boerden en hun oorsprong lag in Tilburg. Alhoewel, van Tilburg was toen – rond 1280 – nog geen sprake, wel van de parochies Westilborch (West-Tilburg) en Oystilborch (het huidige Oisterwijk). De Van Beurdens zijn er

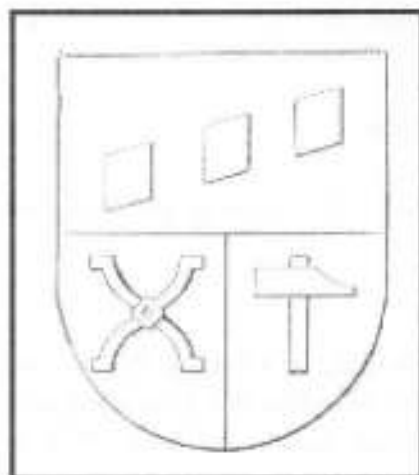
ook in geslaagd om hun familienaam door de eeuwen heen, zij het dan met een klein verbastering van Van Boerden naar Van Beurden, te behouden en dit zelfs in tijden dat het gebruik van patroniemen vrij algemeen was. Dit alles wijst op een 'gegoede afkomst'. Velen van hen hadden ook beroepen die veel aanzien hadden: molenaars, wagenmakers, leerlooiers, enz. Onder de Van Beurdens waren ook heel wat magistraten en religieuzen.



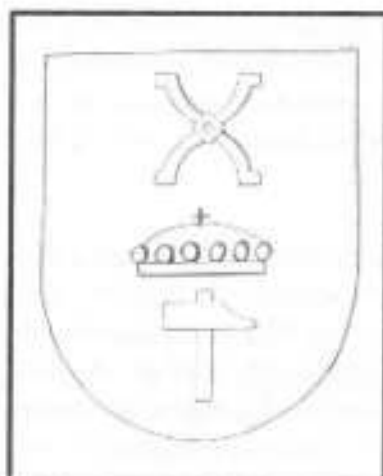
Dat de Van Beurdens van hogere komaf zijn, bewijzen ook de vele wapenschilden die gevonden werden op hun naam. Hiernaast zie je bijvoorbeeld het wapen van Willem van Beurden. Hij was getrouwd met Anna De Gier. Dit wapen heeft als omschrijving: in blauw drie zilveren schuinbalken. Dit wapen zou voorkomen op een doodsbord te Well, terwijl de zeventiende eeuwse schepenzegels van Van Beurden aanwezig zouden zijn in de archieven van 's Hertogenbosch en Brussel.



Het hier afgebeelde wapen werd gevonden bij de paters van Onsenoort. Het lijkt veel op het wapen dat werd gevoerd door de familietak van Van Beurden uit Oisterwijk, nl. door Willem Van Beurden, geboren in Oisterwijk in 1564 en overleden te Bokhoven op 1 januari 1651 en daarna begraven in de kerk van Boxtel. Hij was kanunnik van Boxtel in 1604, later was hij Cantor en vanaf 1634 was hij Deken van Boxtel. In het kasteel van Sint-Joris-Winghe is zijn wapen gevonden met als beschrijving: gedeeld: I van goud drie klaverbladen, natuurlijke kleur, geplaatst 2 en 1, en II van sabel, dragend rechter schuinbalk met eronder een Latijnse spreuk. Het wapen zoals hier afgebeeld heeft echter i.p.v. een schuinbalk met een Latijnse spreuk eronder 3 schuinbalken zonder Latijnse spreuk.

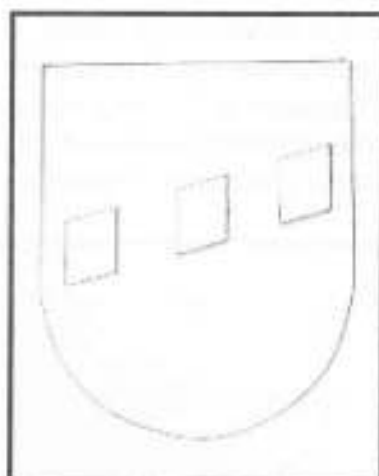


Nog een familiewapen dat werd aangetroffen met in het schildhoofd drie schuine ruiten, links onder één molenijzer en rechts onder één voorhamer (zie de zegel van Engel Van Beurden in de volmachten in de Gelderse Leenkamer dd. 09 januari 1773 nr. 163)



Peeter Van Beurden werd geboren rond 1600 en was een zoon van Maarten Van Beurden. Hij was schepen van Oisterwijk in 1633 en voerde het wapen links: één molenijzer en één gekroonde voorhamer.

Zijn vrouw, Margriet de Beir, voerde het wapen met drie schuine ruiten.(rechts).



De eerst gekende Van Beurden is echter Herman Van Beurden, die genoemd wordt in het zich in Brussel bevindende Hertogelijk Cijsboek (ca. 1340) als 'Joannes zoon van Herman Van Boerden'. Met hem als startpunt geven we hieronder de stamboom Van Beurden weer zoals die van toepassing is op onze streekgenoten.

XXI.HERMAN VAN (BOERDEN) BEURDEN

Hij werd gedoopt rond 1280. Zijn zoon bij een onbekende vrouw:

1.JAN VAN (BOERDEN) BEURDEN werd geboren rond 1307, zie XX.

XX.JAN VAN (BOERDEN) BEURDEN

Hij werd geboren rond 1307, woonde te Westilborch en overleed voor 1384. Blijkens 's-Bosch R.1177, f.107v, dd.ca.1384, en R.1178, f.154v, (ca.1390) was hij te Westilborch gevestigd. In het zich te Brussel bevindende Hertogelijk Cijsboek van ca. 1340 wordt hij op f.120a genoemd als "Joannes zn. van Herman Van Boerden". Volgens het Hertogelijk Cijsboek van 1380 te Brussel, (f42 en 90), had hij meerdere kinderen. Zijn zonen bij een onbekende vrouw:

1.HERMAN VAN (BOERDEN) BEURDEN werd geboren te Tilburg rond 1334, zie XIX.

2.GOESWIJN VAN BEURDEN werd geboren rond 1339 en was gehuwd met CATHARINA BEEREN.

3.WOUTER VAN BEURDEN werd geboren rond 1339.

4.HENRICK VAN BEURDEN werd geboren rond 1339 en was gehuwd met MECHTELD START.

XIX.HERMAN VAN (BOERDEN) BEURDEN

Hij werd geboren te Tilburg rond 1334 en woonde te Woonde in 1396 a/d Rugdijc bij Heicant te Tilburg. Omstreeks 1385 kocht hij een pacht te Westilborch bij dat Hangende Rijs, zulks van Bouwewijn Claessen, echtgenoot van Margriet, dochter van wijlen Wouter Jansz. Van Boerden. ('s-Bosch R.1177, f.368v). Op 9-11-1396 werd volgens 's-

Hertogenbosch (R. 1180, f. 617), aan hem een huis verhuurd, gelegen te Tilburg tussen een erf van hemzelf en een van zijn zoon Jan. Als broeder van Gooswijn compareerde hij in 1409 in 's-Hertogenbosch (R. 1186, f. 282), en met zijn zoon Jan in 1407 in 's-Hertogenbosch (R. 1185, f. 124v), waarbij bleek, dat deze laatste een akker bezat, genaamd *die nuwe hove*, met een huis aan de Rugdijck. In het Hertogelijk Cijnsboek van 1380 (f. 84), staat hij vermeld als 'Herman Jansz. Van Beurden' voor een cijns uit een *venne* dat grenst *achter den hof aan den Rugdijck bij den Heicant* te Tilburg. Met zijn broers en zusters aldaar (f. 42 en 90) als *kinderen van Jan Hermans van Boerden* voor een cijns uit goed in Helvoirt met Oda als vrouw en Jan en Herman als zonen ca. 1422 in Oisterwijk (R. 144, f. 19) en met dezelfden en bovendien zijn zoon Gijsbrecht in Oisterwijk (R. 143, f. 10, dd. 1429) om zijn *huys bi den Rugdijck*. Herman was gehuwd met Oda en had ondermeer de volgende kinderen:

1. JAN VAN BEURDEN werd geboren rond 1361, zie XVIII.

2. HERMAN VAN BEURDEN werd geboren rond 1363.

3. GIJSBRECHT VAN BEURDEN werd geboren te Tilburg rond 1380 en was gehuwd met HEILWICH.

XVIII. JAN VAN BEURDEN

Hij werd geboren rond 1361 en is overleden voor 1409 ('s-Bosch R. 1186, f. 282). De naam van zijn eerste vrouw kennen we niet, maar zijn tweede vrouw heette JUET DER KINDEREN, dochter van Godeveart. Ook hij was bezitter van *die nuwe huys aan de Rugdijck* (vgl. sub III). We komen hem in de archieven ook tegen als *Jan Herman Van Beurden* met zijn tweede vrouw in Oisterwijk (R. 144, f. 94 los blad en 104), dd. 1423, waaruit ook blijkt dat zijn tweede huwelijk kinderloos bleef. In 1407 woonde hij aan de Rugdijck te Tilburg en na zijn huwelijk met zijn tweede vrouw dus in Oisterwijk. Uit het eerste huwelijk werden negen kinderen geboren, onder andere:

1. HERMAN VAN BEURDEN, geboren rond 1388, zie XVII.

2. GOOSWIJN VAN BEURDEN werd geboren rond 1390 en was gehuwd met LUIJTGARD VAN DE KERCKHOVEN, gedoopt in 1376 en begraven op 27 oktober 1446.

XVII. HERMAN VAN BEURDEN

Hij werd geboren rond 1388 en woonde te Oisterwijk. Volgens 's-Bosch R. 1217, f. 245 (27-10-1446) was hij reeds overleden en gehuwd met een Aleyt en werd hij dus hoogstens 58 jaar oud. Volgens de Oisterwijkse Schepenakten 160, 10v (1452); 163, 15 (1455); 165, 7 (1457); 161, 30v (1454); 164, 27v (1456), had hij 9 kinderen, waaronder:

1. JAN VAN BEURDEN, geboren rond 1415, zie XVI.

2. HENRICK VAN BEURDEN, geboren rond 1417.

3. ADRIAEN VAN BEURDEN, geboren rond 1417. Adriaen was gehuwd met HEILWICH VAN DER HOEVEN.

4.HERMAN VAN BEURDEN, geboren rond 1417.

5.PETER VAN BEURDEN, geboren rond 1417.

6.KATHELIJN VAN BEURDEN, geboren rond 1417. Kathelijne was gehuwd met LAUWERIJS MUTSAERS.

7.LIJSBETH VAN BEURDEN, geboren rond 1417. Lijsbeth was gehuwd met HENRICK POLSLOUWERS.

8.OEDA VAN BEURDEN, geboren rond 1417. Oeda was gehuwd met PETER VAN DER LOO.

XVI.JAN VAN BEURDEN

Hij werd geboren rond 1415 en woonde eveneens te Oisterwijk. Hij compareerde in 1422 als *Jan sone wijlen Herman Jansen van Boerden* in Oisterwijk (R.144, f.104). *Den Huysmansacker* te Tilburg verwierf hij op 27 oktober 1446 in erfpacht ('s-Bosch R.1217, f.245). Als *Jan Hermans Van Beurden* verkocht hij op 31 december 1446 ('s-Bosch R.1217, f.264v) land *aant Kraeyenvenne aan Willem, sone wijlen Laurens Mutsart*. In 's-Bosch R. 1247, f.248, dd.7-1-1478, kwam tenslotte een acte te voorschijn, waarin een vijftal zijner toenmaals zich nog in leven bevindende kinderen, genoemd worden in zoverre, dat hierin zijn schoonzoon, Peter Peter Zegerss., t.b.v. zijn zoons ANDRIES, LAMBERT en JAN, en van zijn andere schoonzoon Lambert Goyart Lemmens, afstand doet van alle goederen, die hij in Tilburg en Gilse te wachten heeft van zijn schoonmoeder Mechtelt. Jan was dus gehuwd met een Mechtelt en hadden samen de volgende kinderen:

1.LAMBRECHTVAN BEURDEN, geboren rond 1435, zie XV.

2.HERMAN VAN BEURDEN, geboren rond 1445.

3.JAN VAN BEURDEN, geboren rond 1445.

4.ALEIJT VAN BEURDEN, geboren rond 1445. Aleijt was gehuwd met LAMBERT GOIJART LEMMENS.

5.JACOB VAN BEURDEN, geboren rond 1445

6.JUT VAN BEURDEN, geboren rond 1445, huwde PETER PETER SEGERS.

7.HEIJLWICH VAN BEURDEN, geboren rond 1445.

8.ANDRIES VAN BEURDEN, geboren rond 1480, huwde LIJSBETH VAN HEIJST.

XV.LAMBRECHT (LAMBERT) VAN BEURDEN (BOERDEN)

Hij werd ook genaamd Horevoirts. Hij werd geboren rond 1435, woonde te Tilburg en overleed na 1512. Samen met zijn vrouw Margriet, dochter van Herman Heysten, en hun drie onderstaande kinderen compareerden Lambrecht Jan Van Boerden in Tilburg (R.263, f.30v) op 19 november 1512. Als *Lambrecht, zoon van wijlen Jan Van Boerden* verkocht hij

4 en een half lopersen land aan de Hasselt aan Jan Jacobsz. van Zon ('s-Bosch R.1249,f.39, dd.2-3-1480). Lambrecht was gehuwd met MARGRIET HERMAN DANIEL VAN HEIJST en uit dit huwelijk werden de volgende kinderen geboren:

1 GERRIT VAN BEURDEN (BOERDEN), geboren rond 1455, zie XIV.

2 JAN LAMBERT JAN VAN BEURDEN (BOERDEN), geboren rond 1461. Samen met hun kinderen verschijnen Jan en zijn eerste vrouw in Tilburg (R.305, f.10v) op 17 mei 1559 en (R.333, f.41) in 1586 voor de schepenen. Jan was gehuwd met MARY NICLAES FAESSEN en hertrouwde een GERITEN.

3 HEILWICH LAMBRECHT JAN VAN BEURDEN (BOERDEN), geboren rond 1461. Heilwich was gehuwd met KORSTIAEN JAN KORSTIAENS.

XIV.GERRIT VAN BEURDEN (BOERDEN)

Gerrit werd geboren rond 1455 en was gehuwd met LAURIJSKEN ANTHONIS ZEBRECHT BETTEN ook genaamd Diercks, en had de volgende kinderen:

1.ANTHONIS VAN BEURDEN, geboren rond 1475, zie XIII.

2.JAN GERRIT LAMBRECHT VAN BEURDEN, geboren rond 1481.

3.HERMAN GERRIT LAMBRECHT VAN BEURDEN, geboren rond 1481.

4.HUIJBERT GERRIT LAMBRECHT VAN BEURDEN, geboren rond 1481.

5.LIJSBETH GERRIT LAMBRECHT VAN BEURDEN), geboren rond 1481.

6.VIJVERKEN VAN BEURDEN, geboren rond 1481.

7.LAMBERTHA GERRIT LAMBRECHT VAN BEURDEN, geboren rond 1481.

8.MARY GERRIT LAMBRECHT VAN BEURDEN (BOERDEN) werd geboren rond 1481 en was gehuwd met GHERIT PETER JAN MUTSAERTS en later met BERKHOUT JASPER BACKS.

XIII.ANTHONIS VAN BEURDEN

Hij werd geboren rond 1475. Zijn kind bij een onbekende vrouw:

1.JAN ANTHONISZ. VAN BEURDEN, geboren rond 1497, zie X

XII.JAN ANTHONISZ. VAN BEURDEN

Hij werd geboren rond 1497. Zijn kind bij een onbekende vrouw:

1.CORNELIS JANSSEN VAN BUERDEN (BOERDEN) ook genaamd Rugdijcx, geboren rond 1521, zie XI.

wordt vervolgd.....

Ravels, Weelde, Poppel: "Toen en Nu"

Door Laurent Woestenburg

Ravels: Toen: zicht op een stukje Ravels-Eel zoals het er in het begin van de twintigste eeuw uitzag: de kerk in het midden, enkele losstaande laagbouwhuizen, pas aangeplante boompjes en een smalle kasseiweg,....



Nu: de kerk staat nog steeds in het midden, maar dan met een fraai gerestaureerde toren. De markante huizen zijn vervangen door modernere bouwwerken. En de bomen? Zij die overbleven, zijn nu flink uit de kluiten gewassen.



Weelde

Toen: Deze prentkaart toont ons een stukje van de Koning-Albertstraat. Vooraan links staat de huizenrij waar o.m. Corneel Van Riel en de dochter van Sooi Swaan woonden. In het midden staat de woning (met de spitse voorgevel) van Jef Clé, die tot midden de jaren veertig van de vorige eeuw "dé klompenmaker van het dorp" was. Tenslotte kijk je op de winkel van Rie en Lewiske De Rijk, waar je zowat alles behalve voedingswaren kon kopen. Boven de winkel zie je het dak van de toenmalige pastorie van pastoor Tubbax uitsteken.



Nu: De kasseien zijn vervangen door inmiddels ook alweer versleten beton, het aarden fietspad kreeg tegels, de betonnen elektriciteitspalen werden vervangen door metalen verlichtingspalen en er zijn een paar bomen gegroeid. En de huizen? Je merkt het wel: wat dat betreft zijn er ook nog plaatsen waar niet zoveel veranderd is in de laatste 70, 80 jaar!



Poppel

Toen: De Grens toen die nog echt een grens was: een café, een inklaringskantoor, een douane-post en een veelzeggende vlag aan de gevel. Verder: een eenzame elektriciteitspaal en een paar bomen, met vooraan de kasseiweg naar Goirle.



Nu: De gebouwen staan er ook hier nog, al hebben sommige een nieuwe functie gekregen. En de nationale kasseien ruimden plaats voor het beton. Maar....., ook hier is dit in de vervlogen jaren versleten boel geworden.

